

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาจากองค์ประกอบที่มี ความสัมพันธ์กับการปรับตัว ของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจนั้น ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนข้อ เสนอแนะในการวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านภูมิหลังที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว คือ
 - 1.1 เพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.1115$)
 - 1.2 อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .1361$)
 - 1.3 ชั้นปี ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
 - 1.4 อันดับที่ใช้ในการเลือกคณะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
 - 1.5 ภูมิภาคที่มาจาก ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
 - 1.6 การศึกษาของบิดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
 - 1.7 การศึกษาของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
 - 1.8 รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
 - 1.9 สถานภาพของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว
2. องค์ประกอบด้านจิตวิทยา มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวคือ
 - 2.1 ความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .4195$)
 - 2.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .5809$)

2.3 แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.5841$)

2.4 เจตคติในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.5755$)

2.5 สุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.5731$)

3. องค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยา สามารถสร้างสมการเพื่อพยากรณ์การปรับตัวในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z}_1 = .3038(x_{10}) + .3787(x_{14}) + .1863(x_{11}) \\ + .1377(x_{12}) + .1086(x_2)$$

นั่นคือ การปรับตัวของนักศึกษาทั้งสองวิชาเขต = .3038 (เจตคติในการเรียน) + .3787 (สุขภาพจิต) + .1863 (ความเชื่อมั่นในตนเอง) + .1377 (แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์) + .1086 (อายุ)

4. องค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยาที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษา จำแนกตามวิชาเขต คือ

4.1 วิชาเขตปัตตานี

องค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยาที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษา ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ คือ

$$\hat{Z}_1 = .3639(x_{10}) + .1803(x_{12}) + .2064(x_{14}) \\ + .1529(x_{10}) - .1367(x_1) - .3332(x_7)$$

นั่นคือ การปรับตัวของนักศึกษาวิชาเขตปัตตานี = .3639 (เจตคติในการเรียน) + .1803 (แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์) + .2064 (สุขภาพจิต) + .1529 (ความวิตกกังวล) - .1367 (เพศ) - .3332 (การศึกษาของมารดา)

4.2 วิชาเขตหาดใหญ่

องค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยาที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษา ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้คือ

$$\hat{Z}_1 = .4213(x_{14}) + .2127(x_{15}) + .2057(x_{16}) \\ + .1715(x_{10}) + .0788(x_2) + .1096(x_7)$$

นั่นคือ การปรับตัวของนักศึกษาวิชาเขตภาคใหญ่ = .4213 (สุขภาพจิต) + .2127 (เจตคติในการเรียน) + .2057 (แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์) + .1715 (ความเชื่อมั่นในตนเอง) + .0788 (อายุ) + .1096 (รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา)

5. ผลที่ได้เพิ่มเติมเพิ่มเติมจากการวิจัย คือ ระดับบุคลิกภาพของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ และองค์ประกอบที่ได้เพิ่มเติม

5.1 ระดับบุคลิกภาพของนักศึกษา

จากการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับบุคลิกภาพของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน (ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต) โดยจำแนกตามเงื่อนไขขององค์ประกอบด้านภูมิหลัง คือ

5.1.1 เพศ นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจเพศชายและนักศึกษาเพศหญิง มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ในระดับสูง และมีบุคลิกภาพในด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิตในระดับปานกลาง

5.1.2 อายุ นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจที่มีอายุ 18-20 ปี และนักศึกษาที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และมีบุคลิกภาพในด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิตในระดับปานกลาง

5.1.3 ชั้นปี นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ชั้นปีที่ 1 มีบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวลในระดับสูง เนื่องจากเพิ่งเข้าศึกษาในระบบมหาวิทยาลัย ยังปรับตัวไม่ได้ แต่จะค่อย ๆ ลดลงเมื่อได้ศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น และมีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ในชั้นปีแรก ๆ นักศึกษาจะมีในระดับปานกลาง และเมื่อได้ศึกษาไปในชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จะยังมีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูงขึ้น ส่วนความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต มีในระดับปานกลาง

5.1.4 อันดับที่ในการเลือกคณะ นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีลำดับที่ในการเลือกคณะ เป็นอันดับที่ 1 มีบุคลิกภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต ในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีอันดับที่ในการเลือกคณะในอันดับที่ 2, 3 และ 4 มีบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และมีบุคลิกภาพ ในด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต ในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีอันดับที่ในการเลือกคณะอันดับที่ 5 มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และเจตคติในการเรียนในระดับสูง ส่วนด้าน ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง และสุขภาพจิตในระดับปานกลาง

และนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีอันดับที่ในการเลือกคณะ อันดับที่ 6 มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง ส่วนด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน ในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่มีอันดับที่ในการเลือกคณะ อันดับที่ 1 มีบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ในระดับปานกลาง และนักศึกษาที่มีอันดับที่ในการเลือกอันดับที่หลัง ๆ มีแรงจูงใจ ไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูงน่าจะเป็นเพราะว่า การเลือกอันดับที่ของนักศึกษาในระดับ ตัน ๆ นั้น นักศึกษาไม่ได้เลือกตามความต้องการ หรือความถนัดของตนเอง อาจเลือกเพราะพ่อแม่เลือกให้ เลือกตามเพื่อนแต่ตนเองไม่มีความสามารถ ไม่นัด ส่วนอันดับที่รอง ๆ ที่คนเลือกตรงกับความสามารถ ความสามารถ ความ ถนัดของตนเอง เมื่อได้มาเรียนจึงมีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตใน ระดับสูง เพราะได้เรียนในสิ่งที่คนถนัด มีความสามารถ สุขภาพจิตดี

5.1.5 ภูมิลาเนา นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีภูมิลาเนา ในจังหวัดสงขลาหรือปัตตานี จังหวัดอื่นในภาคใต้ และจังหวัดในภาคตะวันออก เฉียงเหนือมีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีภูมิลาเนาในจังหวัดทางภาคกลาง และภาคเหนือมีระดับบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตใน ระดับสูง และมีบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง

เจตคติในการเรียน ในระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยที่ว่า นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจที่มีภูมิฉ้อเนา ภาคกลาง ภาคเหนือ มีสุขภาวะจิตในระดับสูง เป็นผลการวิจัยที่น่าสนใจมาก เพราะความคาดคะเนนักศึกษาที่มีภูมิฉ้อเนาในภาคใต้ หรือจังหวัดทางภาคใต้น่าจะมีสุขภาวะจิตในระดับสูง อาจจะเป็นเพราะว่าภาคใต้เป็นภาคที่อุดมสมบูรณ์กว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่สำหรับภาคกลางและภาคเหนือซึ่งมีความเจริญทางด้านวัตถุ ด้านเศรษฐกิจมากกว่าภาคใต้ หรือจังหวัดทางภาคใต้ แต่ในด้านการศึกษา สภาพที่ตั้ง ภูมิประเทศ ทางด้านการศึกษา ความอบอุ่นในสังคมเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นค้ำช่วยให้นักศึกษามีความสุข สามารถปรับตัวได้ดีทำให้สุขภาวะจิตดีไปด้วย

5.1.6 ระดับการศึกษาของบิดา นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจที่บิดาไม่เคยได้รับการศึกษา ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาวะจิตในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง และเจตคติในการเรียน ระดับปานกลาง

นักศึกษที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ระดับสูง และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ในระดับปานกลาง

5.1.7 ระดับการศึกษาของมารดา นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจที่มารดาไม่เคยได้รับการศึกษา ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาวะจิตในระดับปานกลาง

นักศึกษที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มารดามีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาวะจิตในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง และเจตคติในการเรียน ในระดับปานกลาง

และนักศึกษที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาโท

มีบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิตในระดับสูง ยกเว้นด้านความวิตกกังวลในระดับต่ำ

5.1.8 รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่บิดามารดามีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ 1,000-3,000 บาท มีบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่มีบิดามารดามีรายได้เฉลี่ย ตั้งแต่ 3,001-5,000 บาท 5,001-7,000 บาท 7,001-10,000 บาท มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพในด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่บิดามารดามีรายได้เฉลี่ย ตั้งแต่ 10,001-100,000 บาท มีบุคลิกภาพด้าน แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต ในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง และเจตคติในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.9 สถานภาพของครอบครัว นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ และบิดาหรือมารดาเสียชีวิต มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิตในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ ที่บิดามารดาหย่าขาดจากกัน มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง และเจตคติในการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาน่าสนใจคือ นักศึกษาที่มีสุขภาพจิตระดับสูง เป็นนักศึกษา กลุ่มที่บิดามารดาหย่าขาดจากกัน อาจจะมีปราชัยได้ว่า สังคมได้เปลี่ยนไป การหย่าเป็นเรื่องธรรมดาของสังคม ความเท่าเทียมของสิทธิสตรี การที่ผู้หญิงมีความกล้าหาญ มีความสามารถมากขึ้น ความอดทน การยอมเป็นข้างเก้าอี้ มีข้อจริงเป็นทางเลือกทางหนึ่งว่า หย่าแล้วทั้งสองฝ่ายมีสภาพที่ดีขึ้น ออก ๆ ก็ยอมรับและเข้าใจไม่มีปัญหา หรือยอมด้วยเหมือนเมื่อก่อน กลับเป็นสิ่งที่ดี เพราะปัจจุบันแม้พ่อแม่จะหย่าขาดจากกันแต่ลูก ๆ สามารถได้รับความอบอุ่น

จากพ่อแม่ได้ จึงไม่มีผลในการที่จะเป็นปัญหาในเรื่องสุขภาพจิตแก่ลูก กลับทำให้ลูกมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นด้วย

5.2 องค์ประกอบที่ได้เพิ่มเติมจากการวิจัยคือ

5.2.1 องค์ประกอบด้านภูมิหลัง และด้านจิตวิทยาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ได้แก่ องค์ประกอบด้านครอบครัว และองค์ประกอบด้านจิตวิทยา

5.2.2 องค์ประกอบด้านภูมิหลัง และด้านจิตวิทยาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว คือ องค์ประกอบด้านส่วนตัว องค์ประกอบด้านครอบครัว และองค์ประกอบด้านจิตวิทยา

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี สันติภาพในการเลือกคณะ ภูมิลำเนา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา สภาพภาพของครอบครัว และองค์ประกอบด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจในสัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน สุขภาพจิต ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว หรือกลุ่มตัวแปรใดบ้างที่สามารถนำมาสร้างสมการเพื่อพยากรณ์ การปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจใจได้ โดยทั้งนี้ได้ศึกษานักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจใจในรูปแบบรวมทั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และแยกวิทยาเขตเพื่อผลที่ได้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความที่พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจใจนั้น สามารถอธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากขั้นตอนการนิเทศของเพศชายและหญิงมีความแตกต่างกัน จึงมีผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปอย่างหลากหลาย ประกอบกับความแตกต่างทางด้านสรีระ ที่ส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่ต่างกัน ซ่อมเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่เกิดความหลากหลายในการปรับตัว จากผลที่ศึกษาพบ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรางค์ ใจวัชรกุล

(2533) ที่ว่าเพศหญิงและเพศชาย นอกจากมีความแตกต่างทางด้านสรีระแล้ว สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ก็มีส่วนทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

ไปด้วยจากงานวิจัยของสจวร์ต ไลว์ตระกูล ในปี 2504 ได้สำรวจปัญหาของวิธีการเรียนของตนเอง ความสัมพันธ์กับบิดามารดา เศรษฐกิจของครอบครัว รายได้ขณะศึกษา ส่วนเพศหญิงมีปัญหในเรื่องนี้บรรยายไม่เข้าใจ พจนทรัพย์ วงษ์พานิช (2523) ได้ศึกษาพบว่า เพศเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมหาวิทยาลัยภูมิภาค สัมพันธ์ พันธุ์พฤษ (2519) พบว่า นักศึกษาหญิงมีโอกาสสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลามากกว่าเพศชาย เช่นเดียวกับการศึกษาของ จิตราภา กุลทลบุตร (2523) เสาวมีย์ กิรวัฒน์ (2520) ในการสอบคัดเลือกวิเชียร เกตุสิงห์ (2522) พบว่า นักศึกษาหญิงมีส่วนที่สอบคัดเลือกได้มากกว่าเพศชาย แต่จากการศึกษานักศึกษาในภาวะรอนิจของ วันชาติ อ่วมแจง (2529) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชาย ในด้านบุคลิกภาพ เอ็ดเวิร์ด (Edwards, 1959) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของชาย-หญิง พบว่า นักศึกษาชายมีความต้องการในด้านผลสัมฤทธิ์ การพึ่งตนเอง การมีอำนาจเหนือผู้อื่น การคบเพื่อนต่างเพศ การก้าวร้าวผู้อื่น และนักศึกษาหญิงจะมีความต้องการในด้านการยกย่องผู้อื่น การมีไมตรีสัมพันธ์ การเข้าใจตนเอง และผู้อื่น การยอมรับผิดและการช่วยเหลือผู้อื่น

ดังนั้น จากการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจนั้น สรุปได้ว่า เป็นไปตามทฤษฎีบุคลิกภาพและหลักการของจิตวิทยาพัฒนาการ

2. ตามที่พบว่า อาชุนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจนั้น สามารถอธิบายได้ว่า คล้าย ๆ กันในเรื่องเพศ เพราะอาชุนเป็นช่วงระยะที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการในแต่ละขั้น ช่วงอาชุนหนึ่ง ๆ จะมีผลให้การพัฒนาการ หรือพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป เช่นเดียวกับนักศึกษาที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา จะมีกลุ่มอาชุนในช่วง 18-20 ปีขึ้นไป จัดเป็นช่วงอาชุนของผู้ที่อยู่ในขั้นวัยรุ่น ซึ่งมีพฤติกรรมต่าง ๆ น่าสนใจ มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด มีความสำคัญที่สุดของการเริ่มต้นชีวิตที่จะก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ อาชุนจะเป็นเงื่อนไขหนึ่งให้บุคคลได้มีพัฒนาการเป็นไปตามขั้นตอน และมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์

จากการศึกษาในเรื่องอายุ มีผู้ศึกษาไว้ได้ผลสนับสนุนกับงานวิจัยนี้คือ งานวิจัยของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2514) ศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสัมพันธ์กับอายุของนักศึกษา กล่าวคือ นักศึกษาที่อายุน้อย จะได้คะแนนเฉลี่ยสะสมสูง และนักศึกษาอายุมาก จะได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ เช่นเดียวกับการศึกษาของ จิตราภา กุลทลบุตร (2525) แต่ ธีรศักดิ์ ศรีทวีสิริ (2515) ได้ศึกษาละเอียดชี้ชัดไปว่า นักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 19 ปีขึ้นไปจะมีผลการเรียนต่ำ และมีปัญหาการปรับตัวมากกว่า นักศึกษากลุ่มอื่น ในการศึกษาทางจิตวิทยา วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ และสุจิต เพ็ชรชอบ (2522) กล่าวถึงวัยรุ่นหญิงที่มีอายุ 17 ปีว่า มีความวิตกกังวลและบุคลิกภาพด้านส่วนตัวในระดับต่ำ แต่จะมีบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความเข้มแข็ง การพึ่งตนเองในระดับสูงและวัยรุ่นชายมีความต้องการการเข้าใจตนเองและผู้อื่น วันชาติ อ่วมแจง (2529) ได้เปรียบเทียบภูมิหลังและปัญหาส่วนตัวของนักศึกษาที่มีสภาพปกติและภาวะรอนนิจ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศในเรื่องอายุ เดนนิส (Dennis, 1981) พบว่า นักศึกษาที่อายุมากจะมีโอกาสสำเร็จการศึกษามากกว่านักศึกษาที่มีอายุน้อย

จากประเด็นการศึกษาในเรื่องอายุสามารถสรุปได้ว่า อายุเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการ

3. ความที่พบว่า ชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนนิจ ซึ่งผลจากการศึกษาไม่เป็นที่คาดหมายไว้ นั่น อาจมีสาเหตุมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษานั้น เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเงื่อนไขบังคับอยู่ในวงจำกัด กล่าวคือ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนนิจเท่านั้น แต่นักศึกษาที่ได้รับภาวะรอนนิจส่วนใหญ่จะมีการศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ดังนั้นเมื่อได้ข้อมูลมาและทำการวิเคราะห์หาค่าแปรผันนี้ จึงไม่เกิดผลการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ให้เห็นชัดเจน ทั้ง ๆ ที่จากการศึกษาของทองเรือน ลมวิชัยกุล (2525) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของนักศึกษาแต่ละชั้นปีไว้อย่างละเอียดแล้ว แต่จะชั้นปีนักศึกษามีลักษณะอย่างไรบ้าง

จากการศึกษาบุคลิกภาพที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาเป็นรก ๆ (ชั้นปีที่ 1) มีความวิตกกังวล แต่พอศึกษาไปได้ในชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ความวิตกกังวลก็น้อยลง และพบว่ายังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้น นั้น ก็อาจเป็นเพราะว่าเมื่อเวลาผ่านไป 1 ปี นักศึกษาเริ่มคุ้นเคยและสามารถปรับตัวได้ ทั้งในระบบการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงต้องการเพื่อนรุ่นพี่ อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยดูแลเอาใจใส่ซึ่งในความเป็นจริงก็ได้ปฏิบัติอยู่

4. ตามที่พบว่า อันดับที่อยู่ในภาวะรอพิจารณาในการเลือกคณะไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษา สามารถอธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากวิธีการรับนักเรียนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีด้วยกัน 3 วิธี ได้แก่

- 1) การสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (สอบรวม)
- 2) การสอบคัดเลือกนักเรียนในภาคใต้ เข้าศึกษาโดยวิธีรับตรง (สอบตรง)
- 3) การสอบคัดเลือกนักศึกษาในหลักสูตรอื่น ๆ โดยคณะจัดสอบเองในวิธีการแต่ละวิธีนั้น รายละเอียดจะต่างกัน เช่น อันดับการเลือกของนักเรียนที่สมัครสอบในวิธีที่ 1 (สอบรวม) จะมีอันดับการเลือกถึง 6 อันดับ แต่ในวิธีที่ 2 มีอันดับการเลือกเพียง 3 อันดับ ดังนั้นผลจากการศึกษาในครั้งนี้จึงน่าจะมีผลมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น ส่วนใหญ่มาจากนักเรียนที่สอบคัดเลือกในวิธีที่ 2 (สอบตรง) ค่าที่ออกมาจึงแสดงให้เห็นแต่อันดับต้น ๆ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะไว้ว่าในการศึกษารั้งต่อไป ควรได้นำวิธีการสอบคัดเลือกมาศึกษาเป็นตัวแทนตัวหนึ่งด้วยไม่เช่นนั้นผลที่ได้จะคลาดเคลื่อนไป หรืออาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้ง 2 วิทยาเขต ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในภาคใต้ ความตั้งใจในการเรียน การกระจายการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ที่ต้องการกระจายการศึกษารอบนอกสู่ส่วนภูมิภาค ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคของคนมากกว่า การมุ่งเข้าสู่มหาวิทยาลัยส่วนกลาง จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาสมัครเข้าเรียนในลำดับที่ต้น ๆ

มากกว่าอันดับที่หลัง ๆ เหมือนเช่นอดีต จากผลการวิจัยมีนักศึกษาจำนวน 97 คน เลือกคณะที่ตนศึกษาเป็นอันดับที่ 1 นักศึกษาจำนวน 88 คน เลือกคณะที่ตนศึกษาเป็นอันดับที่ 2 และนักศึกษาอีก 80 คน เลือกคณะที่ตนศึกษาเป็นอันดับที่ 3 ส่วนนักศึกษาที่เหลือเลือกคณะที่ตนศึกษาเป็นอันดับที่ 4, 5 และ 6 ความลำดับ

อีกประการหนึ่งก็คือ การขยายจำนวนเปิดรับนักศึกษามีมากขึ้น ทำให้เกณฑ์ในการรับนักศึกษาเข้าในแต่ละคณะแตกต่างกันไปจากที่ผ่านมา เมื่อนักศึกษาเข้ามาศึกษาแล้วเรียนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ทั้งที่ตนเองได้เลือกคณะที่ตนเข้าศึกษาตามความถนัดความชอบของตนเองแล้ว นักศึกษาบางส่วนจึงต้องอยู่ในสภาวะภาวะรอพินิจ และพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาในที่สุด อาจเป็นเพราะว่าจากการเปิดรับนักศึกษาเป็นจำนวนมากนี้ เป็นประเด็นหนึ่งด้วยที่ทำให้ต้องลดเกณฑ์ในการสอบคัดเลือกต่ำลง

จึงสามารถสรุปในตัวแปรนี้ได้ว่า มุ่งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลทำให้ตัวแปรนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ

5. ตามที่พบว่า ภูมิฐานะไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจนั้น สามารถอธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในจังหวัดภาคใต้ เมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่มีความแตกต่าง จากการวิจัยที่ได้ในทำนองเดียวกันนี้ได้แก่ งานวิจัยของ วาสนา อัมโษษฐ (2518) พบว่า แม้มีภูมิฐานะต่างกัน แต่ผลพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ วันชาติ อ่วมแจง (2529) พบว่า ภูมิฐานะของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนหรือสุขภาพใด ๆ ของนักศึกษา

จากการศึกษาในเรื่องนี้ สามารถสรุปได้ว่า ภูมิฐานะไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ เนื่องจากไม่มีความแตกต่างกันในด้านนี้

6. ตามที่พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวนั้น แม้ว่าการศึกษาจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคน แต่พฤติกรรมบางอย่างต้องอาศัยความรักความเข้าใจ การเสียสละและใช้เวลา การทุ่มเท

ความรู้สึก จะเป็นตัวเชื่อมโยงและผูกพันให้บุคคล มีพฤติกรรมการปรับตัวเพิ่มไป ในทิศทางที่เหมาะสมได้ บางครั้งการมีการศึกษาสูงก็ไม่ได้ช่วยให้บุคคลมี พฤติกรรมการปรับตัวที่ดีได้ ในทำนองเดียวกันบิดามารดาที่ไม่มีการศึกษาก็ไม่ใช่ จะช่วยให้พฤติกรรมการปรับตัวเลวลง ซึ่งถ้าเราพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา นั้นถ้าเราคิดและมองโดยรวมจะเห็นว่าน่าจะมี ความสัมพันธ์กับการปรับตัว เพราะบิดาหรือมารดาที่มีการศึกษาสูงน่าจะอบรม สั่งสอนลูกได้ดีกว่าบิดามารดาที่ไม่มีการศึกษา หรือมีการศึกษาระดับต่ำ แต่ใน ชีวิตจริงเราจะเห็นเสมอ ๆ ว่า เด็กซึ่งมีบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับสูงมีหน้าที่ การงานดีประพฤติปฏิบัติตัวไม่ดี เกเร ไม่สนใจการเรียน ในทำนองเดียวกัน เด็กซึ่งมีบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำ ทำนา ทำสวน แต่มีลูกมีความประพฤติ เรียบร้อย การเรียนดี เพื่อนฝูงรักให้ความร่วมมือ จึงน่าจะเป็นข้อคิดได้ว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว

จากการศึกษา สามารถอธิบายได้ว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ อาจเป็น เพราะเป็นส่วนใหญ่มักบิดามารดาจบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาเป็น การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอนุปริญญาตรี เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วไม่ พบความแตกต่าง

7. ตามที่พบว่า รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ในประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น นักศึกษา อาจมีรายได้จากผู้อุปการะคนอื่นด้วยได้แก่ ลุง ป้า น้า อา หรือ จากที่ ๆ นื่อง ๆ ที่มีรายได้พอจนเจือช่วยเหลือได้ ดังนั้น รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา ไม่ว่าจะอยู่ในระดับสูง หรือต่ำ ก็ไม่มีผลกระทบใด ๆ กับนักศึกษา

จากการได้ตอบในตัวอย่างนี้ ทำให้พบว่า ควรจะต้องมีการศึกษา เพิ่มเติมในตัวแปรข้อ ๗ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่นักศึกษาได้รับ หรือ วิศวเป็นผู้อุปการะนักศึกษาขณะเรียน นอกเหนือจากบิดามารดาแล้ว

8. ตามที่พบว่า สถานภาพของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ในประเด็นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากสถานภาพครอบครัวในปัจจุบัน บิดามารดาต้องทำงานทั้ง 2 คน การดูแลเอาใจใส่ดูแลลูกจึงเป็นในลักษณะ

เลี้ยงดูให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตนเอง ความใกล้ชิดมีน้อย อึ่งในบางครั้งบางครอบครัว ที่บิดามารดาห่อหุ้มจากกัน ก็มีสภาพคล้ายกับบิดามารดาแยกกันอยู่และการหย่าร้างในปัจจุบันก็มีสถิติสูงมาก เพราะสังคมเช่นนี้จึงดูเป็นปกติไม่เหมือนสมัยก่อน การหย่าร้างเป็นเรื่องเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม ผู้หย่าร้างจะถูกตำหนิ ดังนั้นเด็กโดยส่วนรวมจะมีสภาพของสังคม หรือสภาพของครอบครัวที่ไม่แตกต่างกันมาก ในด้านการปรับตัวจึงไม่มีความสัมพันธ์ใดเกี่ยวข้อง

จากการศึกษาไม่มีประเด็นขององค์ประกอบด้านภูมิหลัง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 3 ค่า ในจำนวนตัวแปร 9 ตัว อาจเป็นเพราะในการศึกษาพฤติกรรมการปรับตัว จำเป็นต้องศึกษาตัวแปรหลายตัวประกอบกัน จะศึกษาเฉพาะตัวหนึ่งตัวใดไม่ได้ ในการศึกษาตามสมมติฐานข้อนี้ ผลจึงมักไม่เป็นตามที่คาดหวังไว้ การปรับตัวเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่กระทำเพื่อให้เกิดความเหมาะสม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อมกันของกายและใจ ดังนั้น สิ่งที่เราคาดหวังไว้ว่าน่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้อาจจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ได้ พฤติกรรมของบุคคลจะมีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แล้วแต่เหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ในขณะนั้น ๆ ตัวแปรในองค์ประกอบด้านภูมิหลังที่เราคาดไว้ว่า มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว จึงปรากฏผลออกมาแล้วว่าตัวแปรด้านจิตวิทยา เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามีความสัมพันธ์ภายในทางบวกในระดับสูง

โดยภาพรวมจากผลของการศึกษาองค์ประกอบด้านภูมิหลัง จะเห็นว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานหรือการค้นคว้าที่ผ่านมา ผู้วิจัยให้เหตุผลว่า เนื่องจากการศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ที่มีภาวะรอพิง (ผลการเรียนต่ำ) ซึ่งตามรูปการณ์แล้วนักศึกษากลุ่มนี้ จะเป็นนักศึกษาที่มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักศึกษากลุ่มปกติ ดังนั้นในการเก็บข้อมูล จึงอาจไม่ได้ข้อมูลตามความจริง ซึ่งในรายละเอียดเหล่านี้นักศึกษาจะพยายามปกปิด เพราะว่าเป็นปมด้อยของตนเองจึงพยายามบ่ายเบี่ยงในการตอบ เมื่อให้ตอบแบบสอบถามก็ตอบด้วยความเกรงใจหรือตอบอย่างเสียไม่ได้ และแบบสอบถามข้อมูลด้านภูมิหลังก็เป็นข้อความตรงที่ต้องตอบตามความจริง ไม่ใช่ตามความรู้สึก ซึ่งเป็นข้อความที่ต้องนำมาแปลและตีค่าใหม่ ผู้ตอบเมื่อไม่ตอบตามความจริง คำตอบที่นำมาวิเคราะห์ก็

ออกมาไม่ เป็นไปตามที่คาดไว้ ตรงจุดนี้ผู้วิจัยคิดว่าครั้งต่อไปต้องใช้วิธีการ
 ออย่างอื่นแทน เช่น ขอความร่วมมือจากงานทะเบียนในการค้นข้อมูลค่านิยมหลัง
 ใช้วิธีสัมภาษณ์นักศึกษาเป็นรายคน ใช้การสังเกต การพูดคุยกับเพื่อน อาจารย์
 ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องกว่านี้

9. ตามที่พบว่า องค์ประกอบด้านจิตวิทยาได้แก่ ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น
 ในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียนและสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์
 กับการปรับตัว จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรในองค์
 ประกอบด้านจิตวิทยา มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .001 ($r = .4195, .5809, .5841, .5755, .5952$) ซึ่งในเรื่องนี้
 จากการศึกษากระบวนการการปรับตัวนั้น จำเป็นต้องศึกษาในเรื่องอัตมโนทัศน์
 (Self-concept) ของแต่ละบุคคลและสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง อัตมโนทัศน์
 ก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเข้าใจ ทักษะคิด การยอมรับที่มีต่อตนเอง
 การศึกษาถึงการปรับตัวจัดเป็นพฤติกรรมหนึ่งของบุคคล จำเป็นต้อง
 ศึกษาถึงปัจจัยทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมในที่นี้ได้เลือกศึกษากุณิหลังซึ่งเป็น
 สภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดมากกับการศึกษาถึงปัจจัยทางจิตวิทยา

จากการศึกษาในข้อ 8 นี้ สามารถอธิบายในแต่ละตัวแปรเรียงลำดับ
 ตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้

9.1 สุขภาพจิต มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .5931 ซึ่งมีค่าใกล้
 เคียงกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นในตนเอง ในตัวแปรนี้แสดง
 ให้เห็นว่า สุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่
 ในภาวะรอนิใจในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยอภิปรายผลได้ดังนี้ ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี
 มีแนวโน้มทำให้สามารถปรับตัวได้ดีด้วย งานวิจัยที่สอดคล้องกับด้านนี้ได้แก่
 งานวิจัยของดวงมาลย์ เว็กสาราญ (2519), สมทรง สุวรรณเลิศ (2517)
 พวงสร้อย วรกุล (2522) สาโรช คำทัศน์ (2522) จิตรา วสุวิทย์ (2532)
 อัมพร โอตระกูล และ ศรีภูมิ ธนะภูมิ (2522) เพียงใจ สิ้นขุนาคกร และคณะ
 (2527) สุนา วิสุทธิโกศล (2525) อารง ทิศนาชญ์ลี (2530) จารุวรรณ
 ตั้งศิริมงคล (2530) และงานวิจัยของต่างประเทศที่สอดคล้องกันคือ งานวิจัย
 ของ แคปแพลน (Kaplan, 1959) โคลแมนและคณะ (Coleman and others,

1984) สุรชัย โภคิยะการ (2526) กล่าวถึงการปรับตัวว่าเป็นกระบวนการทางสังคมและจิตวิทยา ที่บุคคลต้องการปรับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข การปรับตัวเป็นกระบวนการที่ลึกซึ้งและซับซ้อน อันเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง บางคนประสบความสำเร็จในการปรับตัวเป็นอย่างดี ทำให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ในขณะที่บางคนก็ประสบความล้มเหลวในการปรับตัว กระบวนการปรับตัวเป็นวิธีการที่คนเราแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับบุคคล สิ่งแวดล้อมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตัวเองตั้งแต่แรกเกิดจนวาระสุดท้ายของชีวิต เป็นเรื่องกำหนดบุคลิกภาพ รวมถึงคุณภาพของสุขภาพจิตของคนเราด้วย กล่าวได้ว่าสุขภาพจิตของคนเราจะมีคุณภาพดี-เลวเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละคนด้วย (นิภา นิธยาน 2530)

9.2 แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .5841 แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์นั้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาการปรับตัวในด้านอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ด้านการเรียน ด้านเพื่อนและการเข้าสังคม จากผลการวิจัยที่ผ่านมา แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์นี้จะมีค่าสัมสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ได้แก่ ประครอง จันทร์กอบ (2531) สุวิมล เต็นสุนทร (2525) ประสาท บัณฑวีบุตร (2516) เพ็ญนิมล ศุภิวิเชียร (2526) ปาจรีย์ วิชชวัลล (2528)

จากการศึกษาของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1955) กล่าวถึงลักษณะของแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ว่า ประกอบด้วย 1. ความทะเยอทะยาน ความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ ความอดทนเต็มใจที่จะลำบากเพื่อมุ่งทำงานสำเร็จและ ฮิลการ์ด (Hilgard, 1967) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ว่า เป็นแรงชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำที่บรรลุเป้าหมาย

การปรับตัวก็เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดความสมดุล เป็นกระบวนการที่มนุษย์มีปฏิกิริยากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น 2 ประการนี้จึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โรเบิร์ต ไวท์ (Robert white, 1960 อ้างในนิภา นิธยาน 2530) กล่าวว่าคนเรามีแรงขับในด้านผลสัมฤทธิ์

(Effectance) ซึ่งมีติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นตัวจูงใจให้คนเราแสดงพลังความสามารถ ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามปรารถนา

9.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดในองค์ประกอบด้านจิตวิทยา คือ r เท่ากับ .5809

จากการวิจัยอธิบายได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับสูงกับการปรับตัว

แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ และปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี งานวิจัยที่สอดคล้องกับผลข้อนี้ได้แก่ งานวิจัยของ วาสุกี รัชชกุล (2526), สมพงษ์ ตีรพันธ์ (2517) ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516) สมศักดิ์ ประจักษ์ (2506) สุวรรณ ฐานวงศ์ (2513) วิมลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ประคอง จันทร์กฤษ (2531) รัตนา ฮัญญิทธิ์ (2522) ปีเตอร์สัน (Peterson 1967) เฮิร์ลอค (Hurlock, 1978)

9.4 เจตคติในการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .5755 แสดงให้เห็นว่า เจตคติในการเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวในระดับสูงเช่นกัน ในตัวแปรนี้จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นด้วยและสนับสนุนเจตคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แม้ว่าประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นการปรับตัว แต่ก็เป็นการปรับตัวที่มีขอบเขตภายใน 3 ด้าน ซึ่งมีการปรับตัวด้านการเรียน ประกอบอยู่ด้านหนึ่ง และมีเงื่อนไขที่เป็นนักศึกษาภาวะรลนิจเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์เช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า เจตคติในการเรียน จะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างไร งานวิจัยที่สนับสนุนในประเด็นนี้ได้แก่ งานวิจัยของ อำนวย เลิศสันติ (2514) อวยชัย วิษุวรรณ (2521) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524) และงานวิจัยของต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของ บราวน์และโฮลท์ซแมน (Brown and Holtzman, 1956) โคเวลล์ และ เอนทวิสเทิล (Cowell and Entwistle, 1971) ไดเนอร์ (Diener, 1970) บราวน์ และคณะ (Brown and others, 1971)

9.5 ความวิตกกังวล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .4195

แสดงให้เห็นว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวในระดับปานกลาง ซึ่งในประเด็นนี้ก็เป็นที่ไปตามสมมติฐานที่วางไว้ งานวิจัยที่สอดคล้อง ได้แก่ งานวิจัยของ จีระ เจริญสุขวิมล (2527) บัญวดี เพชรรัตน์ สมิทธิยา เลียงใส (2521) ประครอง จันทร์กอบ (2531) บังอร ภูภิรมย์วิญ (2526) สุจิตรา ศรีประสิทธิ์ (2534) สาโรช คำรัตน์ (2522) งานวิจัยของต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของ คีลลิง (Keeling, 1974) คูลเลอร์ และโฮลาฮัน (Culler and Holahan, 1980) ริวบัส (Ruebush, 1963) ซิลเวอร์แมน (Silverman, 1977)

ในการปรับตัว ความวิตกกังวลเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่ง เพราะความสัมพันธ์ในการปรับตัวหรือความสำเร็จของชีวิต ล้วนมีเรื่องความวิตกกังวลเกี่ยวข้องกับตัวตลอดเวลา

10. จากการที่พบว่า องค์ประกอบด้านภูมิหลัง และด้านจิตวิทยาสามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวได้ และจากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรในองค์ประกอบดังกล่าว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวนั้นมี 5 ตัว ดังนี้คือ เจตคติในการเรียน สุขภาพจิต ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ อายุ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเรียงตามลำดับ คือ $b = .2259, .1976, .1389, .1084, .0725$ ผลจากการศึกษาประเด็นนี้จะเห็นว่า เป็นตัวแปรในด้านจิตวิทยา 4 ตัว และตัวแปรด้านภูมิหลัง 1 ตัว เมื่อพิจารณาจากผลข้างต้นก็เป็นการได้ผลที่สอดคล้องสนับสนุนกัน เพราะในสมมติฐาน 2 ข้อแรก ได้แยกศึกษาเฉพาะองค์ประกอบด้านภูมิหลัง และด้านจิตวิทยาที่ละประเด็น ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนใหญ่เป็นตัวแปรด้านจิตวิทยา มีเพียง 1 ตัวแปรที่เป็นตัวแปรด้านภูมิหลัง และเมื่อมาศึกษาร่วมกันผลก็ออกมาในลักษณะใกล้เคียง เดิมมีเพียงตัวแปรอายุในองค์ประกอบด้านภูมิหลังที่สามารถร่วมพยากรณ์การปรับตัว กับตัวแปรในองค์ประกอบด้านจิตวิทยาอีก 4 ตัว คือ เจตคติในการเรียน สุขภาพจิต ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และอายุ ทำให้สามารถอภิปรายผลได้ว่า ในการศึกษาการปรับตัวว่ามีองค์ประกอบใดเกี่ยวข้องกับ หรือมีความสัมพันธ์บ้าง หากศึกษาเบื้องต้นเฉพาะความสัมพันธ์ที่ละตัวแปรในตัว ในองค์

ประกอบด้านภูมิหลังจะได้ผลไม่ชัดเจน เหมือนในองค์ประกอบด้านจิตวิทยา จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันชัดเจนมาก และต้องศึกษาในลักษณะเป็นกลุ่มตัวแปร เพราะการปรับตัวเป็นพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรหลายตัวประกอบกัน ในองค์ประกอบด้านภูมิหลังจะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวนี้มากกว่า ความสัมพันธ์ในองค์ประกอบด้านจิตวิทยา

11. จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยามีความสัมพันธ์พหุคูณกับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจจ วิทยาเขตปัตตานี และ วิทยาเขตหาดใหญ่ นั้น ตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์พหุคูณกับการปรับตัวของ นักศึกษา วิทยาเขตปัตตานี มีด้วยกัน 6 ตัว คือ ใต้แก่ เจตคติในการเรียน แรงจูงใจ ไม่ล้มถกข์ สุขภาพจิต ความวิตกกังวล เศศ การศึกษาของมารดา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเรียงตามลำดับคือ $b = .2752, .1721, .1204, .1022, -.1104, -.1367$ จะเห็นว่ามีตัวแปรอยู่ 6 ตัว จากองค์ประกอบ 2 ด้านที่มีสหสัมพันธ์พหุคูณกับการปรับตัว จากผลการศึกษาที่พบ อภิปรายได้ว่าในการปรับตัวของนักศึกษาวิทยาเขตปัตตานีนั้น 6 ตัวแปรดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกและลบ กล่าวคือ เมื่อเราศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยาแล้ว พบว่า ตัวแปรบางตัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว แต่เมื่อมาศึกษาที่หลายตัวแปรโดยวิธีถดถอยพหุคูณจะพบว่ามีตัวแปรหลายตัวที่มีสหสัมพันธ์พหุคูณกับการปรับตัว และสามารถสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวได้

ผลงานวิจัยและตำราที่สนับสนุนครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาของ นิภา นิธยาสน (2510) ได้กล่าวถึงการปรับตัวและบุคลิกภาพไว้อย่างละเอียด งานวิจัยของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2504) ที่กล่าวว่าความสนใจและความตั้งใจในวิชาเรียนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ วัลลภา เทพหัสดิน ๘ อรุชยา (2530) งานวิจัยของเพ็ญทิวา นรินทรางกูร ๘ อรุชยา (2533) ประครอง จันท์กรูบ (2531) เมอร์เรนส์ (Mehrens, 1973) อ้างในสืบพงศ์ จินดาพล (2533) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนได้แก่ วุฒิกวาะ แรงจูงใจนิสัยในการเรียน และเจตคติของผู้เรียน

ส่วนองค์ประกอบด้านภูมิหลังและด้านจิตวิทยาที่มีสหสัมพันธ์พหุคูณกับ

การปรับตัวของนักศึกษา วิทยาเขตหาดใหญ่ มีด้วยกัน 6 ตัว ได้แก่ สุขภาพจิต เจตคติในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง อาสฺุ รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเรียงตามลำดับ คือ $b = .2096, .1563, .1487, .1168, .0483, .0290$ จะเห็นว่ามีความแปรอยู่ 6 ตัว เช่นกัน แต่ตัวแปรบางตัวต่างกัน ในที่นี้สามารถอภิปรายได้ว่า ตัวแปรในองค์ประกอบด้านจิตวิทยายังมีความสัมพันธ์กันมาก สามารถเข้าร่วมในการพยากรณ์ได้ถึง 4 ตัว เช่นเดียวกับผลการศึกษาของวิทยาเขตปัตตานี ต่างกันที่ อาสฺุ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว เพศ และการศึกษาของมารดา ในตัวแปรดังกล่าว ก็มีผู้ศึกษาไว้มากมาย มีงานวิจัยที่สนับสนุน ได้แก่ งานวิจัยของ เพ็ญทิภา นรินทร์างกูร ๘ อรุณษา (2533) ประคอง จันทร์กอบ (2531) อวสิทธิ์ วิษุวรรณ (2521) สุวิมล ว่องวานิช (2523) สุวิมล เต็มสุนทร (2525) วาสุกรี รัชชกุล (2526) เพ็ญนิมล คูศิริวิเชียร (2526) ปาจรีย์ วิชชวัลคุ (2528)

12. จากผลการวิจัยที่พบเพิ่มเติม สามารถอภิปรายได้ดังนี้

12.1 ระดับบุคลิกภาพของนักศึกษา พิจารณาตามตัวแปรแต่ละตัวคือ

12.1.1 เพศ ตามที่พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจ

เพศชายและเพศหญิง มีบุคลิกภาพในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาทุกคนไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีความตั้งใจ ความคาดหวังที่จะศึกษาต่อให้ประสบความสำเร็จเช่นกันแม้มีอุปสรรคใด ๆ ก็ไม่ย่อท้อ บุคลิกภาพในด้านนี้จึงอยู่ในระดับสูงเด่นชัดกว่าด้านอื่น ๆ

12.1.2 อาสฺุ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ 18-20 ปี และนักศึกษาที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีระดับบุคลิกภาพในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และบุคลิกภาพในด้านอื่น ๆ ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากนักศึกษาที่สอบได้และเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น จะมีกลุ่มอายุที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือแตกต่างกัน 1-2 ปี พฤติกรรมต่าง ๆ โดยทั่วไปจึงไม่ต่างกัน

12.1.3 ชั้นปี จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวลสูง มีความสนใจต่ำ บุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ในระดับปานกลาง

สามารถอธิบายได้ว่าเป็นไปตามที่มีผู้ศึกษาไว้มากมาย เช่น ทองเรือน
อมรรัชกุล (2525) วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ละอองทิพย์ เคะมะ
(2532) คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความตื่นตัว วิตกกังวล ขาดความมั่นใจ
ในตนเอง ต้องการการเอาใจใส่จากอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา
และพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีบุคลิกภาพในด้านแรง
จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง อาจเป็นเพราะว่า เมื่อได้ผ่านชั้นปีที่ 1 มาแล้ว
ย่อมมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมากขึ้น การปรับตัวในด้าน
ต่าง ๆ จึงมีปัญหาน้อยลง

ผลจากการศึกษาที่น่าสนใจในประเด็นนี้ คือ นักศึกษาที่เข้าศึกษา
ในชั้นปีแรก ๆ จะมีความวิตกกังวล และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในชั้นปีที่สูงขึ้น
สามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ ย่อมมีปัญหา
ในการปรับตัว เพราะนักศึกษาต้องปรับตัวทั้งในระบบการเรียน จากการเรียน
ในระดับมัธยมศึกษา มาเป็น เรียนระดับอุดมศึกษาซึ่งต้องเรียนด้วยตนเอง
และปรับตัวในเรื่องกลุ่มเพื่อน เรื่องสภาพแวดล้อมหลาย ๆ อย่าง แต่เมื่อ
เวลาผ่านไปสักระยะจะสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

12.1.4 อันดับในการเลือกคณะ จากการที่พบว่า นักศึกษา
ที่อยู่ในภาวะรอที่นั่งที่มีอันดับในการเลือกคณะเป็นอันดับที่ 1 มีบุคลิกภาพ
ทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีอันดับในการเลือกคณะอันดับที่
2, 3 และ 4 มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง นักศึกษาที่มี
อันดับในการเลือกคณะเป็นอันดับที่ 5 มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
เจดคติในการเรียนในระดับสูง และนักศึกษามีอันดับในการเลือกคณะ
เป็นอันดับที่ 6 มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง
สามารถอธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากอันดับในการเลือกคณะของนักศึกษา
มีเงื่อนไขของประเภทการสอบ โดยเฉพาะการสอบตรงที่มี 3 อันดับ การ
เลือกอันดับที่จึงอยู่ในระดับต้น ๆ และระดับบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
โดยรวมจะอยู่ในระดับสูง เพราะนักศึกษามีความตั้งใจในการเลือกอันดับที่
ในการเลือกคณะ นักศึกษาก็ได้ประเมินตนเองแล้วว่า จะเลือกอันดับที่ใดตาม
ความสามารถของตนเอง

นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีอันดับที่ในการเลือกคณะในอันดับหลัง ๆ แต่มีสุขภาพจิตดี สามารถอภิปรายได้ว่า ในอันดับที่แรก ๆ ที่นักศึกษาเลือกนั้น อาจเป็นการเลือกของพ่อแม่ เลือกตามเพื่อน ไม่ได้เลือกตามความชอบ ความสามารถและความถนัดของตนเอง

นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจที่เลือกอันดับที่ในการเลือกคณะอันดับที่ 5 มีเจตคติในการเรียนในระดับสูง อาจเป็นเพราะว่า ได้เรียนในคณะที่ตนต้องการนับเป็นอันดับที่หลัง ๆ จึงมีทั้งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติในการเรียนในระดับสูง

12.1.5 ภูมิฉำเนา จากการที่พบว่า ภูมิฉำเนาของนักศึกษาที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี หรือสงขลา จังหวัดอื่นทางภาคใต้ สกวันสงขลาหรือปัตตานี และจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบุคลิกภาพในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับสูงนั้น อภิปรายได้ว่าเนื่องจากเป็นความตั้งใจในระดับสูงของนักศึกษาที่จะได้มีการศึกษาในภาคนี้ ถือว่าเป็นภูมิฉำเนาของตนเองโดยเฉพาะ นักศึกษาที่มีภูมิฉำเนาทางภาคใต้ ปัญหาของการปรับตัวมีน้อยมาก สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปให้อำนาจให้อยู่อย่างมีความสุขได้ และนักศึกษาที่มีภูมิฉำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายได้ว่าด้านความตั้งใจในการศึกษา และได้มาศึกษาในภาคใต้ อันเป็นภาคที่จัดว่ามีความอุดมสมบูรณ์พอควร ปัญหาอื่น ๆ ก็ลดน้อยลงจึงทำให้นักศึกษามีระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง

12.1.6 ระดับการศึกษาของบิดา จากการที่พบว่า นักศึกษาที่บิดาไม่เคยได้รับการศึกษา ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท มีบุคลิกภาพในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง สามารถอภิปรายได้ว่าอาจเนื่องมาจากปัจจุบันบิดาหรือมารดาได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ให้การสนับสนุนให้บุตร-ธิดาได้มีการศึกษามากขึ้น แม้บิดาของนักศึกษบางคนไม่เคยได้รับการศึกษาก็ตาม การอบรมเลี้ยงดูให้มีความตั้งใจใฝ่รู้จึงเป็นเรื่องสำคัญ ผู้เรียนจึงเรียนอย่างมีเป้าหมาย และสุขภาพจิตที่ดี

12.1.7 ระดับการศึกษาของมารดา จากการที่พบว่า นักศึกษาที่มารดาไม่เคยได้รับการศึกษา ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยม

ศึกษา และระดับปริญญาตรี มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ในระดับปานกลางนั้น สามารถอภิปรายได้ว่าแม้มารดา ของนักศึกษาบางคนไม่เคยได้รับการศึกษา หรือได้รับการศึกษาบ้างในระดับ ต่าง ๆ กันนั้น อ้อมอภิปรายได้เช่นเดียวกับการศึกษาของบิดา กล่าวคือ ปัจจุบันนี้ บิดามารดาได้มองเห็นคุณค่าของการศึกษา ได้สนับสนุนให้บุตรหลาน ได้มีการศึกษาในระดับสูง เพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการให้นาม ให้ประเทศชาติเจริญยิ่งขึ้นไปด้วย ดังนั้นบุคลิกภาพของนักศึกษาในด้าน แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์จึงแสดงออกมาให้เห็นชัดเจน

12.1.8 ราชได้เฉลี่ยของบิดามารดา จากการที่พบว่า

นักศึกษาที่บิดามารดามีราชได้เฉลี่ยตั้งแต่ 1,000-3,000 บาท มีบุคลิกภาพ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูงนั้น สามารถ อภิปรายได้ว่า อาจเนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ที่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยสงขลาค นครินทร์ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดทางภาคใต้มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวตลอดจนค่า เล่าเรียนต่าง ๆ ไม่อยู่ในอัตราที่สูงนัก จึงไม่เป็นปัญหาในการใช้จ่าย ประกอบกับที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะมีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา เรียนดีและยากจนหลายทุนด้วยกัน ทั้งยังมีโครงการสำหรับนักศึกษาฝึกหัด ทำงาน โดยมีค่าตอบแทนเป็นรายวันให้กับนักศึกษาอีกด้วย นักศึกษาจึงมีความ มั่นใจในตนเองมาก และที่พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดามีราชได้เฉลี่ยตั้งแต่ 3,001-5,000 บาท 5,001-7,000 บาท และ 7,001-10,000 บาท มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูงขึ้น สามารถอภิปรายได้ว่า นักศึกษา เมื่อมีภาวะการเงินที่เหมาะสมย่อมไม่มีความวิตกกังวล หรือปัญหาอื่นใด จึงมีแต่ความตั้งใจไม่หาความรู้ อาจจะประสบความสำเร็จในการเรียน ตามที่ตนตั้งใจไว้และที่พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดามีราชได้ตั้งแต่ 10,001-100,000 บาท มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง ยิ่งเป็นตัวเสริมให้ชัดเจนยิ่งขึ้นไม่ว่าในการศึกษาบางครั้ง เช่น การศึกษา ในคณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำเป็นอย่างไรที่จะต้องใช้จ่าย ในเรื่องอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ หากเงินไม่เพียงพอย่อมมีผลให้นักศึกษามี สุขภาพจิตที่ไม่ดีได้ และทำนองเดียวกันเมื่อบิดามารดามีราชได้ในระดับสูง

สามารถจะให้การสนับสนุนด้านการศึกษาของลูกได้เต็มที่ ซ้อมนำมาถึงความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนสุขภาพจิตที่ดีด้วย

12.1.9 สถานภาพของครอบครัว จากการที่พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ และบิดาหรือมารดาเสียชีวิต มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ส่วนด้านอื่น ๆ ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายได้ว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาต้องแยกตัวไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา จึงไม่ได้อยู่กับบิดามารดา เช่น ตอนอยู่มัธยมศึกษา ซึ่งอาจมีประจำอำเภอและจังหวัดที่นักศึกษานั่งอยู่อาศัย แม้ว่าบิดามารดาจะแยกจากกันอยู่ บิดาหรือมารดาเสียชีวิต หรือแม้การได้อยู่ด้วยกันทั้งบิดามารดา ก็ไม่ทำให้นักศึกษาขาดความอบอุ่นในด้านนี้ได้ และโดยเฉพาะนักศึกษามีช่วงอายุอยู่ในวัยรุ่น ความต้องการอิสระเสรีอยากเป็นตัวของตัวเอง สามารถจะทดแทนการขาดไปของสถานภาพของตัวได้เป็นอย่างมาก

และจากการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาหย่าขาดจากกัน ยังมีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง สามารถอภิปรายได้ว่าสอดคล้องถึงว่านักศึกษามีความสามารถปรับตัวได้ดีในทางที่ถูกที่ควร ไม่ได้นำปัญหาของตนเองมาเป็นปมด้อยของตนเอง กลับนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นกำลังใจให้ตนเองมีกำลังใจที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ให้ตนเข้าไปสู่ความสำเร็จได้

12.2 องค์ประกอบที่พบเพิ่มขึ้นจากการวิจัย ซึ่งจำแนกตามวิทยาเขตดังนี้

วิทยาเขตปัตตานี

12.2.1 องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ การศึกษาของบิดาการศึกษาของมารดา และรายได้เฉลี่ยของบิดามารดากับองค์ประกอบด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต สามารถร่วมกับพหุการวิเคราะห์ปรับตัวของนักศึกษาวิทยาเขตปัตตานี ได้นั้น อาจเป็นเพราะว่าในองค์ประกอบด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาของบิดามารดานั้น จากข้อมูลใน

ด้านนี้ส่วนใหญ่บิดามารดาสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และรายได้เฉลี่ยของบิดามารดาส่วนใหญ่ไม่สูงนัก ความสอดคล้องจึงเกิดขึ้นและมีความสัมพันธ์กัน

12.2.2 องค์ประกอบด้านจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิตนั้น เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีความสำคัญมาก และเป็นไปได้ว่าในการศึกษาการปรับตัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางจิตวิทยา จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับใกล้เคียงกับตัวแปรทางจิตวิทยา ส่งผลให้สนับสนุนพฤติกรรมด้านนี้อย่างยิ่ง

วิทยาเขตภาคใหญ่

12.2.1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี สามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาวิทยาเขตภาคใหญ่ได้

12.2.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา สามารถร่วมพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาวิทยาเขตภาคใหญ่ได้

12.2.3 องค์ประกอบด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต สามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาได้

สำหรับองค์ประกอบที่พบเพิ่ม 3 องค์ประกอบนั้น สามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาวิทยาเขตภาคใหญ่ได้ อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบด้านส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ และชั้นปีนั้น จากข้อมูลที่พบ เพศของนักศึกษาความเป็นชาย-หญิง อายุซึ่งมีความแตกต่างกันไม่มากนักปีของที่นักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นชั้นปีที่ 2 กับองค์ประกอบด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา และรายได้เฉลี่ยของบิดามารดา ในด้านนี้ส่วนใหญ่บิดามารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยปานกลาง และค่อนข้างสูงในคณะวิศวกรรมศาสตร์ กับองค์ประกอบด้านจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต เมื่อร่วมกันพยากรณ์ จะช่วยสนับสนุนและส่งผลให้สอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากสรุปผลการวิจัยในองค์ประกอบด้านภูมิหลัง เพศและอายุมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวนั้น ในเรื่องเพศเราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการรับนักศึกษาในแต่ละปีได้ว่า การจะรับนักศึกษาเพศหญิงเพศชาย จำนวนกี่คน และในบางคณะควรมีข้อจำกัดในเรื่องเพศ หรือไม่ว่ารับเฉพาะนักศึกษาเพศหญิง หรือเพศชาย หรือควรมีสัดส่วนเท่าไรจึงจะเหมาะสม
2. นำผลการวิจัยไปใช้ในกองกิจการนักศึกษา โดยเฉพาะงานแนะแนว ซึ่งมีหน้าที่บริการให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปรับตัวในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเรียน ด้านเพื่อน และอารมณ์ของตนเอง
3. ในเรื่องอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักศึกษาในการวางแผนการให้คำปรึกษาได้ คือ นักศึกษาที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการปรับตัวได้ไม่ดีเท่านักศึกษาที่มีอายุมาก นักแนะแนวจึงควรให้ความเอาใจใส่นักศึกษาที่อายุน้อย ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับชั้นปีด้วยว่า นักศึกษาที่อายุน้อยมักเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเพิ่งเข้าใหม่ยังต้องปรับตัวมากในเรื่องสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เรื่องการเรียน เรื่องการคบเพื่อน การดูแลควบคุมตัวเอง นักแนะแนวตลอดจนผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จึงต้องจัดกิจกรรมที่สนับสนุนในเรื่องนี้ให้นักศึกษาเข้าใหม่รู้สึกอบอุ่น ไม่รู้สึกเหงาหรือว่าเหว อ้อ่าให้รู้สึกท้อถอยเบื่อหน่าย ควรให้ได้รับการประทับใจจากเพื่อน นักศึกษารุ่นพี่ อาจารย์ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย
4. จากการวิจัยเรื่องอันดับที่ในการเลือกคณะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอผลนิจ และในด้านบุคลิกภาพ พบว่า นักศึกษาที่มีอันดับที่ในการเลือกคณะเป็นอันดับที่ 1 นั้น พบว่า มีบุคลิกภาพในด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจไปสัมพันธ์ เจตคติในการเรียน และสุขภาพจิต ในระดับปานกลาง ผลที่ได้นำไปวางแผนในการพิจารณารับสมัครนักศึกษาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้
5. ในด้านภูมิลาเนา พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลาเนาในจังหวัดภาคใต้

มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ดังนั้น การสอบโดยวิธีรับตรง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดภาคใต้มีโอกาสเข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัย ได้ผลเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

6. จากการที่พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอผล จึงมีบิดามารดาไม่เคย ได้รับการศึกษา และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง ส่วนนักศึกษาที่บิดามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ย่อมแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษามีผลหลายระดับ ตั้งแต่ไม่เคยได้รับการศึกษาจนกระทั่งสูงสุด มีการศึกษาระดับปริญญาโท หรือสูงกว่า ประเด็นนี้เราสามารถนำมาใช้ในการให้คำปรึกษา แนะนำ นักศึกษา ให้กำลังใจไม่คิดท้อถอย ในด้านพื้นฐานครอบครัว

7. ที่พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอผล ที่มีบิดามารดาที่มีรายได้น้อย ประมาณ 30,001-10,000 บาท นักศึกษาจะมีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูง และมีรายได้น้อย 10,001-100,000 บาท มีบุคลิกภาพด้านสุขภาพจิตสูงด้วย แต่ในกลุ่มนักศึกษามีรายได้น้อย 1,000-3,000 บาท กลับมีบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเองสูงด้วย ย่อมแสดงให้เห็นว่าแม้ภาวะเศรษฐกิจของบิดามารดาของนักศึกษายู่ในขั้นต่ำ ก็มีความเชื่อมั่นในตนเอง และแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง และผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาทุนและสวัสดิการให้กับ นักศึกษา

8. สภาพภาพของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาหย่าขาดจากกัน จะมีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตในระดับสูง และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่ บิดาหรือมารดา เลี้ยงชีวิต มีบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติ ในการเรียน และสุขภาพจิตระดับปานกลาง มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ในประเด็นนี้สามารถนำผลไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่มีปัญหา แต่เนื่องจากวัยของนักศึกษายู่ในวัยรุ่น แม้ต้องการความอบอุ่นจากครอบครัว แต่ขณะเดียวกันก็มีความต้องการความคิดความเข้าใจจากเพื่อนด้วย นักศึกษา

ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย สามารถได้พักในหอพักที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้ ไม่ได้พักกับบิดามารดา

9. สำหรับบางหน่วยงานที่ยังไม่มี องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว การให้ความช่วยเหลือคุณนักรักเรียนนั้น ก็ให้เสนอโครงการต่อผู้บริหารการศึกษา เพื่อขออนุมัติจัดตั้งองค์กรขึ้นมาให้บริการแก่นักศึกษา หรือจัดระบบการให้คำปรึกษาด้านกิจการนักศึกษามีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรทางจิตวิทยา ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและความใกล้ชิด การดึงเอาความรู้สึกต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ข้อคำถามจากแบบสอบถามอย่างเดี๋ยวนั้น อาจทำให้ผลการวิจัยได้ผลดีไม่เท่าที่ควร ผู้วิจัยเสนอว่าควรใช้ร่วมกับวิธีอื่น ๆ เช่น วิธีสังเกต การสัมภาษณ์ การหาข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา หรืออื่น ๆ จะทำให้ผลการวิจัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ในการศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวนี้ ควรให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู เพราะการอบรมเลี้ยงดู จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังลักษณะนิสัยต่าง ๆ ตลอดจนบุคลิกภาพพื้นฐานของเด็กมาก การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันมีผลให้การปรับตัวของเด็กแตกต่างกันไปด้วย และวัฒนธรรมก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลในสังคมมีพฤติกรรมต่างกัน

3. จากการศึกษาในเรื่องการปรับตัวและบุคลิกภาพนั้น นอกจากเราได้รับรู้แล้วว่าต้องพิจารณาในเรื่องพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อมแล้ว สิ่งที่สำคัญและขาดไม่ได้คือ การศึกษา สภาวะอันประกอบขึ้นเป็น "ตน" (self) คนประกอบขึ้นด้วยความรู้สึกและความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ แบบแผนชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นผลเฉพาะตัว ถ้าเราได้ศึกษาในจุดนี้เพิ่มเติม ผลการวิจัยจะยิ่งสมบูรณ์มากขึ้น

4. วิธีการสอบคัดเลือกควรนำมาพิจารณาในองค์ประกอบด้านภูมิหลังของนักศึกษาด้วย เพราะวิธีการสอบคัดเลือกมีด้วยกันหลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อแตกต่างกัน ส่อมส่งผลให้ข้อมูลที่ได้อาจเคลื่อนไป
5. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ผลที่ละเอียด ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือการใช้วิธีการซักถามเป็นรายบุคคล ในกรณีที่เรากลับมาแน่ชัดเกี่ยวกับตัวนักศึกษาที่มีปัญหาต้องใช้วิธีการลงภาคสนาม ไปอยู่ร่วมกับนักศึกษาเพื่อศึกษาข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องอันนี้จะเป็นประโยชน์มาก
6. ในด้านประชากรการศึกษา ครั้งต่อไปเราอาจจะศึกษาจากนักศึกษาที่มีสถานภาพปกติควบคู่ไปกับนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอนิจด้วย
7. เครื่องมือในการวิจัย การใช้เครื่องมืออื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น การสัมภาษณ์ อาจจะสัมภาษณ์ตัวประชากรเองและบุคคลที่ใกล้ชิด เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน นักแนะแนว เพื่อนสนิท หรือใช้การสังเกตเป็นรายบุคคล จะทำให้ผู้วิจัยให้ข้อมูลที่ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
8. ในด้านสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล อาจใช้ t-test, Anova เพื่อหาความแตกต่างของตัวแปรแต่ละตัว ทำให้ผู้วิจัยได้รายละเอียดมากขึ้น สามารถนำไปสู่การศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ได้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดคุณลักษณะทั้ง 5 ฉบับ และแบบวัดการปรับค่า 1 ฉบับ ด้วยวิธี สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบัท (Cronbach, 1970 : อ้างใน Norusis, 1986 : B-207) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k \overline{COV}/\overline{VAR}}{1+(k-1)\overline{COV}/\overline{VAR}}$$

เมื่อ α	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
k	แทน	จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ
\overline{COV}	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ
\overline{VAR}	แทน	ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 หาค่ามัธยเทศคณิต (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตรของ Norusis, 1986 : B-86)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
X_i	แทน	คะแนนของตัวแปรแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตรของ Norusis,
1986 : B-86

$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{N-1}$$

เมื่อ S^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
X_i	แทน	คะแนนของตัวแปรแต่ละตัว
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient Correlation)
ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตรของ Norusis, 1986 : B-144 ดังนี้

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})(y_i - \bar{y})}{(N-1) S_x S_y}$$

เมื่อ r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร X กับตัวแปร y
X_i, y_i	แทน	คะแนนของแต่ละคนแต่ละด้าน
\bar{X}, \bar{y}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของตัวแปร X และตัวแปร y
S_x, S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนของตัวแปร x และตัวแปร y
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ระหว่าง
คะแนนจากองค์ประกอบต่าง ๆ กับคะแนนจากแบบสอบถามปรับแก้
โดยใช้สูตรของ (Norusis, 1986 : B-203 ใน SPSS PC) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$R^2 = \frac{1 - \text{Residual Sum of Squares}}{\text{Total Sum of Squares}}$$

Similarly, adjust R^2 is

$$R^2_{adj} = \frac{1 - \text{Residual Sum of Squares}/N-P-1}{\text{Total Sum of Squares}/(n-1)}$$

เมื่อ R^2	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวทำนายกับตัวเกณฑ์
SS_e	แทน	ความแปรปรวนของตัวแปรที่ สามารถอธิบายได้ด้วยตัวทำนาย
SS_t	แทน	ความแปรปรวนทั้งหมดของตัวเกณฑ์
p	แทน	จำนวนตัวแปรทำนาย

2.5 ค่าถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยใช้สูตร
Norusis, 1986 : B-216 ดังนี้

$$y_i = B_0 + B_1 X_{1i} + B_2 X_{2i} + \dots + B_p X_{pi} + e_i$$

2.6 การทดสอบนัยสำคัญ (F) โดยใช้สูตรของ Norusis,
1986 : 13-203

$$F = \frac{\text{Mean Square Residual}}{\text{Mean Square Residual}}$$

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

3.1 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient Correlation)

ใช้สูตร Norusis, 1986 : B-144

3.2 การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

3.3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ใช้สูตร Norusis, 1986 : B-216

3.4 การทดสอบความเป็นเส้นตรงของความสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์
กับตัวคนที่ใช้วิธีวิเคราะห์ ความแปรปรวนด้วยโปรแกรม SPSS PC⁺ ของ
Norusis, 1986